

Діагностування лінгвістичних здібностей у вступників до закладу вищої освіти з використанням платформи Moodle

*Рафальська Марія Олегівна*¹

Опубліковано	Секція	УДК
30.12.2024	Освіта/Педагогіка	378.147

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14833104>

Анотація. У статті проаналізовано порядок проведення діагностування лінгвістичних здібностей вступників до закладів вищої освіти, що здійснюється у три етапи із застосуванням мультимедійних технологій на базі платформи Moodle на прикладі Воєнної академії імені Євгенія Березняка. Визначено актуальні проблеми діагностування лінгвістичних здібностей, детально розглянуто етапи його проведення, порядок дій тестованого та тестолога та мета кожного з етапів. Відзначено важливість ролі тестолога у процесі тестування, визначенні показників оцінювання результатів діагностування, а також у розробленні критеріїв розподілу вступників на мовні групи відповідно до рівня їх лінгвістичних здібностей. Проаналізовано використання методу анкетування для виявлення лінгвістичного інтересу вступників та мотивації до вивчення іноземних мов. Окремо розглянуто методику проведення усної співбесіди, її мета та хід проведення. Стаття спрямована на вдосконалення процесу діагностування лінгвістичних здібностей вступників, забезпечення об'єктивності оцінювання та підвищення ефективності їхнього подальшого навчання.

Ключові слова: лінгвістичні здібності, діагностування, мультимедійні технології, тестолог, мовні групи, критерії, платформа Moodle.

Teaching foreign languages to adults: communication and motivation

Annotation. The article analyzes the language aptitude diagnostic assessment of applicants to higher education institutions, conducted in three stages using multimedia technologies, in particular the Moodle platform at the Military Academy named after Yevheniy Bereznyak. The study identifies current issues and specific features of language aptitude diagnostic assessment, examines the stages of the process in detail, and characterizes the tasks and objectives of each stage. The following abilities are the basics of the language aptitude assessment: the knowledge of a native language, the ability to segment and identify (code) distinct foreign sounds, to form associations between them and graphemic symbols representing them for later use, the ability to identify grammatical functions of words/phrases in sentences, the ability to infer linguistic rules and patterns from limited linguistic evidence for example, a fictitious language, the ability to form associative links between form and meaning

¹ старший викладач кафедри іноземних мов Воєнної академії імені Євгенія Березняка, <https://orcid.org/0009-0005-8584-4791>

of language material presented visually. The importance of the tester's role is emphasized as pivotal in the testing process, the determination of evaluation indicators, and the development of criteria for assigning applicants to language groups based on their language aptitude. The method of surveying is analyzed as a tool for identifying applicants' linguistic interests and motivation for learning foreign languages. Additionally, the methodology for oral interviews conduct, including its objectives and procedure, is thoroughly examined.

Keywords: language aptitude, diagnosis, multimedia technologies, tester, language groups, criteria, Moodle platform.

Вступ

Сучасна державна політика України в галузі освіти ставить за мету розвиток системи освіти в інтересах формування гармонійно розвинутої, соціально активної, творчої особистості, а також як одного з чинників економічного й соціального прогресу суспільства. Зовнішні чинники впливають на формування державної політики в галузі освіти, що дає змогу враховувати стан, тенденції, перспективи розвитку освіти, сучасні потреби суспільства, держави в сфері освіти та впроваджувати реалістичну освітню політику, яка побудована на вітчизняному досвіді освітньо-педагогічної діяльності з врахуванням досягнень міжнародного співробітництва в освітній сфері [4]. Така державна освітня політика сприяє зацікавленості й нагальній потребі роботодавців у кваліфікованих працівниках та зацікавленості осіб, що навчаються, у можливостях працевлаштування і професійно-кваліфікаційному просуванні.

Розглянемо наукову та теоретичну основу розроблення діагностування лінгвістичних здібностей, яке проводиться на базі Воєнної академії імені Євгенія Березняка (далі ВА). Передумовою проведення діагностування лінгвістичних здібностей є нагальна проблема об'єктивізації та стандартизації контролю в освіті в Україні. Враховуючи те, що традиційні форми та методи контролю піддають критиці, а традиційна система контролю знань студентів породжує формалізм та суб'єктивізм в оцінці підготовленості здобувачів освіти, починає формуватися система діагностики та прогнозування успішності опанування вступниками іноземних мов за допомогою вступного тестування – діагностування лінгвістичних здібностей.

Здібності до вивчення іноземних мов досліджували вітчизняні і зарубіжні науковці, а саме: лінгвістичний інтелект (Г. Гарднер) [9], структурні елементи та закономірності розвитку здібностей до вивчення іноземних мов (Г. Багрій [1], Дж. Керрол, С. Сепон [8], П. Пімслер [13]), В. Хенмон [10]. Питаннями тестування як методом перевірки професійної компетентності вивчали Р. Ладо [12], тестування в навчанні іноземних мов (Л. Бакмен та Ф. Девідсон) [7], тестування як метод перевірки професійної компетентності (Р. Ладо, І. Милютіна), впровадження Болонського процесу в Україні (А. Панков) [5], методичні рекомендації зі створення тестових завдань та тестів у системі управління навчальними матеріалами MOODLE (В. Сергієнко, В. Франчук, Л. Кухар)[2].

Метою статті є аналіз порядку проведення діагностування лінгвістичних здібностей у вступників до закладу вищої освіти (далі ЗВО) у три етапи з використанням мультимедійних технологій на платформі Moodle у ВА.

Результати

Прогнозування успішності та результатів навчання в опануванні вступниками іноземних мов завжди залишається актуальним питанням. Основою відбору вступників до ЗВО, зокрема до ВА, є визначення не лише знань, які є основою навчання у ЗВО, а також потенціалу кандидатів на навчання, зокрема до вивчення іноземних мов. Важливе місце займає визначення лінгвістичних здібностей для подальшого вивчення іноземних мов та розподілу вступників у відповідні мовні групи. Це зумовлено такими обставинами, як короткий термін навчання та необхідність опанувати іноземну мову не

нижче рівня СМР-2 (відповідно до STANAG 6001), який дозволяє встановлювати та підтримувати контакти, взаємодіяти з міжнародними організаціями в інтересах національної безпеки і оборони України, брати участь в інших заходах міжнародного співробітництва. Актуальність статті зумовлена необхідністю проведення аналізу сучасного стану діагностування лінгвістичних здібностей, переваг та проблем існуючого тестування з використанням сучасних майбутніх технологій для майбутнього об'єктивного прогнозування гідних та перспективних кандидатів на навчання у ВА.

Діагностування лінгвістичних здібностей успішно застосовується на вступних іспитах до ВА та постійно вдосконалюється: доповнюються та створюються нові завдання з огляду на наявну потребу. В основі діагностування лінгвістичних здібностей є такі показники: рівень володіння лексикою рідної мови, лінгвістичний інтерес, внутрішня мотивація та зацікавленість у вивченні іноземної мови, швидкість сприйняття лексико-граматичних особливостей у незнайомій мові, здатність до самостійного встановлення та прогнозування мовних закономірностей, об'єм пам'яті на іншомовні слова, здатність до слухового сприйняття і слухової диференційованої чутливості, здатність встановлювати зв'язок між звуком і його зображенням, словом та його зображенням. Основою є володіння рідною мовою на високому рівні, зокрема орфографією, словниковим запасом і граматичними конструкціями української мови, чітко висловлювати власну думку українською мовою, використовуючи лексичні, граматичні та стилістичні засоби, розповідати про події, описувати місця, людей і речі, логічно пов'язуючи інформацію, оформлювати свої повідомлення відповідно до граматичних, лексичних і стилістичних норм української мови.

Кандидат також повинен мати здібності сприймати і диференціювати граматичні правила (за визначений час), виводити лексичні та граматичні правила мовного матеріалу (за визначений час), проводити аналогію між лексико-граматичними явищами (за визначений час), самостійно встановлювати мовну закономірність у незнайомій мові та застосовувати її на практиці (за визначений час), утримувати у пам'яті необхідну кількість іншомовних лексичних одиниць та інформацію протягом тривалого часу, прогнозувати відповідно до ситуації необхідну відповідь (за визначений час), запам'ятовувати слова, словосполучення та речення на незнайомій мові (за визначений час), на слух диференціювати звуки, слова, інтонацію речень, встановлювати зв'язок між звуком та його зображенням, словом і його зображенням.

Розглянемо базові поняття, необхідні для розуміння процесу діагностування. Під тестуванням розуміють метод ефективної перевірки рівня засвоєння компетентностей із навчальної дисципліни. Дослідження методів діагностики та контролю знань набуває особливої значущості в умовах перенесення акцентів на самостійне оволодіння знаннями. Стандартизація є одним з атрибутів державності, а з іншого боку – нормативним засобом управління, об'єктивна реальність та одна з форм дії економічних законів розвитку суспільства. Традиційно, європейські ЗВО вимагають стандартизації освіти, одним з елементів яких є тестування. Тестування – це одна з інноваційних форм інформатизованої системи освіти, яка впроваджується в Україні і є одним із важливих кроків до реалізації Болонської конвенції, яка передбачає створення об'єктивної системи контролю отриманих знань і умінь, сформованості професійної та комунікативної компетентності. Зарубіжні психологи називають цю науку психометрикою, а педагоги – педагогічним виміром [5].

В. Аванесов стверджував, що наука тестологія може бути педагогічною, психологічною або соціологічною, в залежності від того, де застосовується і розвивається [3]. Педагогічна тестологія покликана займатися питаннями розроблення тестів для об'єктивного контролю підготовленості студентів. Педагогічне тестування – це вид педагогічного діагностування, науково обґрунтована форма процесу вимірювання знань учнів, що базується на застосуванні педагогічних тестів. Ключовими

поняттями тестології, як однієї з методичних теорій, є вимір, тест, зміст і форма завдань, надійність і валідність результатів виміру [6]. Тест є складовою частиною тестування і складається з тестових завдань, які можуть бути поєднані у блоки (тестові блоки). У сучасній теорії та практиці тестового контролю нараховується понад 20 різновидів тестів: залежно від мети, характеру та функцій контролю, характеру, форми відповіді. Серед популярних видів виділяють: вхідні (діагностичні – placement tests), рубіжні (модульні/ mid-term tests), кваліфікаційні (сертифікаційні/proficiency tests) тощо.

Аналізуючи досвід проведення діагностування лінгвістичних здібностей на базі ВА, можемо зазначити, що діагностування лінгвістичних здібностей відноситься до вхідного (діагностичного) виду тесту та поділяється на 3 етапи, такі як початковий (анкетування), основний (діагностування лінгвістичних здібностей на платформі Moodle) та заключний (усна співбесіда).

На першому етапі використовується розроблена нами анкета, метою якої є визначення мотивів навчання та лінгвістичного інтересу у вступників. На початковому етапі питання в анкеті мають лінгвістичний та нелінгвістичний характер. Слід зауважити, що лінгвістичний компонент має входити до кожного блоку питань. Так, питання, які розкривають лінгвістичний інтерес людини до вивчення іноземної мови можуть містити завдання множинного вибору, де є перелік занять, які людина любить робити іноземною мовою, серед яких є ті, що відносяться до внутрішньої мотивації, а є ті, що відносяться до зовнішньої мотивації. Вважалося, що якщо кандидат на вступ обирає відповіді, які більше відносяться до внутрішньої мотивації, зацікавленість у навчанні та вивченні іноземної мови достатньо високий і це прогнозує більш високі досягнення у навчанні в майбутньому. Серед видів мотивів є: обов'язок/відповідальність перед суспільством, корисність, зацікавленість, самоствердження, афіліація, саморозвиток. Також анкетування містить питання на предмет визначення кількості іноземних мов, якими вступники володіють, а також які із запропонованих іноземних мов хотіли би вивчати (у порядку пріоритетності). Отже, основною метою проведення усного опитування та анкетування було визначити, яку мотивацію до навчання має тестований, його потенціал і якою мірою це вплине на подальший освітній процес, а також спрогнозувати успіхи в навчанні у майбутньому.

На основному етапі проводиться діагностування лінгвістичних здібностей на платформі Moodle. Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment (Moodle) – це модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище, яке називають також системою управління навчанням (LMS), системою управління курсами (CMS), віртуальним навчальним середовищем (VLE) або просто платформою для навчання, яка надає викладачам, учням та адміністраторам дуже розвинутий набір інструментів для комп'ютеризованого навчання, в тому числі дистанційного [2]. Moodle можна використовувати в навчанні школярів, студентів, слухачів при підвищенні кваліфікації, бізнес-навчанні, як в комп'ютерних класах навчального закладу, так і для самостійної роботи вдома.

Діагностування лінгвістичних здібностей на платформі Moodle триває Moodle 1 день (за умови не більше 25-30 тестованих) у пристосованому для цього виду роботи приміщенні, оснащеному аудіо-, відеоапаратурою та комп'ютерною технікою. Тестові завдання спрямовані на визначення рідномовної, іншомовної, інтелектуальної, лінгвістично-комунікативної, мовно-диференційованої видів компетентностей. Відповіді на запитання тестового завдання кандидати виконують на комп'ютерах на платформі Moodle. Перед початком тестування та впродовж тестування екзаменатор проводить інструктаж, під час якого пояснює тестованим порядок виконання тестових завдань та правила тестування, правила виконання завдань та особливості збереження відповідей. У разі, якщо у тестованих немає попереднього досвіду тестування, екзаменатор демонструє приклад тестового завдання та порядок його виконання. Після

інструктажу екзаменатор відповідає на питання, якщо такі виникли у тестованих. Потім за командою від екзаменатора тестовані приступають до виконання тестових завдань на індивідуальних комп'ютерах. Екзаменатор також фіксує час виконання кожного завдання та відповідність таймеру у кожного тестованого в його акаунті. Під час тестування екзаменатор стежить, щоб тестовані не розмовляли між собою, не залишали аудиторію, не відволікалися сторонніми справами, не користувалися допоміжними матеріалами та чітко виконували його інструкції. Після закінчення часу на виконання певного завдання доопрацювання цього завдання не дозволяється. Після завершення основного етапу тестологи перевіряють виконання завдань, оцінюють їх і визначають, до якої групи за здібностями належить кандидат.

Перевагою використання платформи Moodle для діагностування лінгвістичних здібностей є можливість на сторінці з оцінками переглянути всі відомості про будь-яку спробу проходження тесту кожного вступника. Для налаштування перегляду оцінок можна скористатись блоками з параметрами показу оцінок. Також корисною функцією є переоцінити все. Викладач може переоцінити тест, якщо в параметри тесту були внесені зміни вже після його проходження студентами. Наприклад, якщо виникли технічні несправності або система не зарахувала спробу, тобто виконане завдання вступником, тоді функція "Виявити усі спроби для переоцінки" дозволяє виявити спроби вступників, які не були оцінені та переоцінити їх. Функція "Переоцінити виділені спроби" використовується для того, щоб заново обчислити оцінки, якщо вже після виконання вступниками діагностування тестолог вніс до нього зміни, які впливають на оцінку. Наприклад, тестолог виправив помилку у позначенні правильної відповіді в одному з тестових завдань, змінив максимальну оцінку за тест або вагу деяких завдань. Поки відповіді тестованих зберігаються в базі даних, перерахувати оцінки викладач може коли завгодно, досить лише натиснути на посилання "Переоцінити виділені спроби"[2].

Заключний етап – індивідуальна співбесіда (проводиться за потребою додаткового уточнення лінгвістичних здібностей кандидатів на вступ). Під час усної співбесіди тестологи перевіряють спрямованість і готовність кандидата до рідномовної та іншомовної комунікації, а також до виконання завдань лінгвістичної спрямованості. Кандидат має бути здатним чітко висловлювати власну думку рідною (українською) мовою, розповідати рідною мовою про події, описувати місця, людей і речі, логічно пов'язуючи інформацію, та оформлювати свої повідомлення відповідно до граматичних, лексичних і стилістичних норм рідної мови. За результатами співбесіди уточнюють та доповнюють дані про лінгвістичні здібності кандидатів, їх мотивацію та готовність використовувати іноземну мову для виконання службових компетенцій, а також природну здатність до вивчення конкретної іноземної мови. Після співбесіди комісія робить остаточний висновок до якої групи за здібностями належить кандидат і яку іноземну мову йому доцільно вивчати. За лінгвістичними здібностями кандидати розподіляють на чотири групи. Кандидати першої групи мають високі іншомовні здібності, що сприяє успішному володінню іноземною мовою у повному обсязі. Кандидати другої групи мають добрі іншомовні здібності, що дозволить у майбутньому, в основному, опанувати мову. Кандидати третьої групи із середніми іншомовними здібностями, що свідчать про ймовірність виникнення труднощів у засвоєнні програми з іноземної мови у повному обсязі. Кандидати четвертої групи мають низькі лінгвістичні здібності, що є показником виникнення суттєвих труднощів у засвоєнні програми з іноземної мови. Сукупним результатом спеціального вступного випробування є висновок щодо прогнозованих лінгвістичних здібностей кандидата на навчання у ВА. Для зарахування на навчання рекомендуються кандидати, які входять до I-ї та II-ї груп придатності, кандидати з III-ї групи рекомендуються до зарахування тільки за умови недостатньої кількості кандидатів з I-ї та II-ї груп.

Отже, діагностування лінгвістичних здібностей на платформі Moodle відповідає таким критеріям тестування як стандартизація, надійність та валідність результатів. Стандартизація діагностування лінгвістичних здібностей полягає у приведенні процедури оцінок тестованих до загальноприйнятих нормативів, а саме перетворення штучно нормалізованої шкали первинних оцінок в шкалу оцінок (від 0 до 150 балів). Тестові норми, отримані в ході стандартизації, являють собою систему шкал з відповідними балами для подальшого розподілу за мовними групами відповідно до успішності отриманих результатів. Надійність та валідність діагностування лінгвістичних здібностей обумовлено стійкістю результатів з боку різних випадкових факторів-перешкод, а точність вимірювань визначається за допомогою кореляційних методів статистики, запрограмованих у програмі. Серед переваг можемо відмітити перш за все те, що платформа Moodle є потужним інструментом електронного тестування, який дає широкий спектр можливостей, зокрема широкий вибір інструментів для наповнення необхідними матеріалами та завданнями (відео та аудіо), економічність (відсутня необхідність паперових витрат), доступ в будь-який час, асинхронність (можливість виконання тестованими різних завдань з різним темпом), адміністрування (можливість контролю результатів тесту адміністратором тестів), об'єктивність підрахунку результатів (програма самостійно рахує бали та відсотки) та інше.

Висновки

Сучасні вимоги до відбору кандидатів на вступ до ЗВО потребують стандартизованого підходу, яким є діагностування у вигляді тестів. Проаналізувавши порядок проведення діагностування лінгвістичних здібностей у вступників до закладу вищої освіти (далі ЗВО) у три етапи з використанням мультимедійних технологій на платформі Moodle у Воєнній академії імені Євгенія Березянка ми дійшли висновку, що використання такого сучасного інструменту, як діагностування лінгвістичних здібностей має багато переваг, серед яких широкий вибір інструментів, економічність, асинхронність, адміністрування, об'єктивність, оптимізація часу тестування тощо. Водночас, є нагальна потреба вдосконалити існуючу методiku відбору та розподілу у мовні групи, а саме розробити методичний апарат діагностування лінгвістичних здібностей та експериментально підтвердити його, що базуватиметься на лінгвістичних особливостях іноземних мов порівняно з українською мовою (фонетичних, лексичних, граматичних, синтаксичних), розробити методичні рекомендації щодо порядку проведення діагностування та розподілу у мовні групи за результатами тестування. Подальшого дослідження потребує кореляція між результатами діагностування лінгвістичних здібностей та успішністю вивчення іноземних мов.

Список використаних джерел

1. Багрій Г. Психолого-педагогічні умови розвитку здібностей до говоріння іноземною мовою у майбутніх філологів // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Психологічні науки. – 2018. – С. 26–39.
2. Методичні рекомендації зі створення тестових завдань та тестів у системі управління навчальними матеріалами MOODLE / В.П. Сергієнко, В.М. Франчук, Л.О. Кухар та ін.; за заг. ред. В.П. Сергієнка. – Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – 100 с.
3. Методологические и теоретические основы тестового педагогического контроля [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.dissercat.com/content/metodologicheskie-i-teoreticheskie-osnovy-testovogo-pedagogicheskogo-kontrolya> (дата звернення: 20.12.2024).

4. Огнев'юк В.О. Університетська освіта України в контексті перспектив Європейської інтеграції // Віче. – 2010. – № 20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ni.biz.ua/7/7_13/7_130090_standartizatsiya-nadezhnost-i-validnost-testa.html/ (дата звернення: 01.12.2024).
5. Панков А. Болонський процес в Україні: pro et contra [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.software-testing.com/>.
6. Платформа Організація дистанційного навчання Osvita.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://osvita.ua/vnz/high_school/72285/ (дата звернення: 2025).
7. Bachman L., Davidson F. An Investigation into the Comparability of two tests of English as a foreign language [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-0-387-46301-8_34 (дата звернення: 22.12.2024).
8. Carrol J., Sapon S. Modern Language Aptitude Test. Bethesda, MD: Second Language Testing, 2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldcat.org/title/modern-language-aptitude-test-mlat-manual-2002-edition/oclc/67137829> (дата звернення: 15.12.2024).
9. Gardner R. Gardner's theory of multiple intelligences [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.verywellmind.com/gardners-theory-of-multiple-intelligences-2795161> (дата звернення: 25.12.2024).
10. Henmon V. Prognosis Tests in the Modern Foreign Languages [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.biblio.com/book/prognosis-tests-modern-foreign-languages-reports/d/1032319409> (дата звернення: 02.12.2024).
11. Henmon V. Prognosis Tests in the Modern Foreign Languages: Reports Prepared for the Modern Foreign Language Study and the Canadian Committee on Modern Languages (Publications of the American and Canadian Committees on Modern Languages) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.biblio.com/book/prognosis-tests-modern-foreign-languages-reports/d/1032319409> (дата звернення: 02.12.2024).
12. Lado B. Aptitude and Multilingualism [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/338911333_Lado_B_Sanz_C_2020_Feedback_Aptitude_and_Multilingualism_In_H_Nassaji_E_Kartchava_Eds_The_Cambridge_handbook_of_corrective_feedback_in_language_learning_and_teaching (дата звернення: 06.12.2024).
13. Pimsleur P. Pimsleur Language Aptitude Battery [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lltf.net/aptitude-tests/language-aptitude-tests/pimsleur-language-aptitude-battery/> (дата звернення: 12.12.2024)